

Turizm Alanında Kişilik Özellikleri ile İlgili Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik İncelemesi

Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses on Personality Traits in the Field of Tourism

Emre YAŞAR¹

¹Isparta Uygulamalı Bilimler
Üniversitesi, Turizm Fakültesi,
Isparta

ORCID:

E.Y.: 0000-0003-1573-0930

Corresponding Author:

Emre YAŞAR

Email:

emreyasar1852@gmail.com

Citation: Yaşar, E. (2023). Turizm alanında kişilik özellikleri ile ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik incelemesi. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 13 (1): 86-99.

Submitted: 25.01.2023

Accepted: 15.03.2023

Özet

Kişilik özellikleri, bireylerin duygu ve davranışlarını etkilemesinden dolayı akademik alanda farklı açılardan kişilik özellikleri ile ilgili araştırmalar yapılmaktadır. Fakat, yapılan araştırmaların gelişimini ele alan ve niteliklerini tespit eden incelemelerde eksiklik bulunmaktadır. Bu kapsamda, bu araştırmada, 2005-2022 yılları arasında turizm alanında kişilik özellikleri konusu ile ilgili Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezinde yayımlanan lisansüstü tezlerin incelenerek bibliyometrik niteliklerinin tespit edilmesi hedeflenmektedir. Araştırma amacı kapsamında, erişime açık olan 47 lisansüstü tez incelenmiştir. İnceleme sonrasında elde edilen verilerin analizinde istatistik paket programından faydalanılmıştır. Turizm alanında kişilik özellikleri konusu ile ilgili lisansüstü tezlerde yüksek lisans tezleri fazladır. Yayın dili olarak Türkçe, anahtar kelime olarak 4 kelime sıklıkla kullanılmaktadır. Analiz bulguları incelendiğinde, kişilik özellikleri konusunun farklı konularla çalışıldığı belirlenmiştir. Tezlerde, en fazla iş tatmini, tükenmişlik ve turist memnuniyeti konuları çalışılmıştır. Ayrıca tezlerde nicel yöntemin, veri toplanan bireyler olarak işgörenlerin sıklıkla tercih edildiği görülmektedir. Veri toplanan yerler geniş bir alana yayılmaktadır. En fazla veri otel ve destinasyonlardan toplanmıştır. Tezlerde kişilik özelliklerini ölçmek için en fazla Beş Faktör Kişilik Kuramı tercih edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kişilik Özellikleri, Turizm, Bibliyometrik Analiz

Abstract

Since personality traits affect the emotions and behaviors of individuals, researches on personality traits are carried out from different perspectives in the academic field. However, there is a lack of studies that address the development of the researches and determine their qualities. In this context, in this research, it is aimed to determine the bibliometric qualities of the postgraduate theses published in the National Thesis Center of the Higher Education Institution on the subject of personality traits in the field of tourism between the years 2005-2022. Within the scope of the research purpose, 47 postgraduate theses that are open to access were examined. The statistical package program was used to analyze the data obtained after the examination. In tourism, there are more postgraduate theses on personality traits. Turkish is the publication language; four words are frequently used as keywords. When the analysis findings were examined, it was determined that the subject of personality traits was studied with different subjects. The issues

of job satisfaction, burnout, and tourist satisfaction were mainly studied in the thesis. In addition, it is seen that the employees frequently prefer the quantitative method as the individuals whose data is collected in the theses. Data collection sites are spread over a wide area. Most data were collected from hotels and destinations. Five-Factor Personality Theory was preferred at most to measure personality traits in theses.

Keywords: *Personality Traits, Tourism, Bibliometric Analysis*

1. GİRİŞ

Bireyler sadece fiziki görüntüleri ile farklılık göstermemektedir. Genel anlamda sahip oldukları tutumlar, düşünceler ve davranış kalıpları ile de bireyler birbirlerinden farklıdırlar. Bu nedenle bireyler, sosyal ve iş yaşamlarında herhangi bir karar alıp davranış sergilerken farklı şekillerde hareket edebilmektedir. Bu farklılığa neden olan unsurlardan birisi bireyin kişilik özellikleridir. Kişilik özellikleri, bireylerin bir konuya yönelik tutumlarının oluşmasına etki göstermektedir. Böylelikle bireylerin davranışlarının şekillenmesinde kişilik özellikleri role sahiptir (Hughes vd., 2020).

Kişilik özelliklerinin temel varsayımı bireylerin ayırt edici niteliklere sahip olmasıdır (Shoda, 1999). Bu nitelikler bireylerin kendilerine has davranışları sürekli bir şekilde gerçekleştirmesine olanak vermektedir. Kişilik özelliklerinin süreklilik arz etmesi, bireylerin davranış biçimlerine her alanda etkide bulunmaktadır ve davranışların farklılaşmasına neden olmaktadır (Caspi ve Roberts, 2001). Örneğin; bir işgören olarak bireyin örgüt içerisindeki konulara yaklaşımını etkileyebilmektedir. Bir öğrenci olarak bireyin geleceğe dair alacağı kararlara etkide bulunabilmektedir. Bir turist olarak bireyin tatil sürecini farklılaştırabilmektedir. Özetle, bireyin demografik özellikleri fark etmeksizin kişilik özellikleri bireylerin kararlarına ve davranışlarına etkide bulunmaktadır (Lai vd., 2020; Şahin, 2017).

Kişilik özelliklerinin bireylerin yaşamlarındaki öneminden dolayı akademik alanda da farklı alanlarda kişilik özellikleri ile ilgili araştırmalar yapılmaktadır. Bu alanlardan birisi de turizmdir. Turizm alanında işgörenler, turistler, öğrenciler hatta akademisyenler ve personeller olmak üzere çeşitli paydaşlar üzerinde kişilik özellikleri ile ilgili araştırmalar söz konusudur. Bu bağlamda bu araştırmamızın temel amacı, turizm alanında kişilik özellikleri ile ilgili yapılan araştırmaların bibliyometrik açıdan niteliklerini belirlemek ve durum tespiti yapabilmektedir. Bu kapsamda, araştırmada Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezinde turizm alanında kişilik özellikleri konusunda yayınlanan ulusal tezlerin incelenmesi gerçekleştirilmektedir. Bu inceleme ile birlikte farklı paydaşlar dahilinde kişilik özellikleri araştırmalarının gelişiminin nasıl bir seyir izlediği ve kişilik özelliklerinin nasıl ele alındığının belirlenmesi hedeflenmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kişilik bireylere ait olan davranış ve tutum biçimi sunması açısından farklı alanlardan araştırmacılar tarafından irdelenen bir konu olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle kişilik üzerine çeşitli tanımlamalara rastlamak mümkündür. Kişilik; bireylerin yaşama şekillerini etkileyen unsur (Dubrin, 1994), bireylerin birbirlerinden farklılık göstermesini sağlayan duygusal ve davranışsal unsur (Roberts vd., 2008), doğuştan itibaren var olan ve zamanla elde edilen nitelik (Doğan, 2013), bireyin davranışlarının farklılığını açıklayan ve süreklilik arz eden unsur olarak tanımlanabilmektedir (Costa ve McCrae, 1992).

Kişilik özellikleri ise kişiliğin bir yansıması olarak değerlendirilmektedir. Kişilik özellikleri, bireyin kişiliğinin etkisi ile anlam kazanan ve kesintisiz olarak sergilenen davranış biçimleridir (Augustine ve Larson, 2012). Bireyin davranışlarının tahmin edilebilir olmasını sağlaması açısından kişilik özellikleri önemlidir (Mischel ve Shoda, 1995). Hem sosyal hem de iş yaşamında bireylerin davranışlarının önceden tahmin edilebilmesi, bireylerin dışsal faktörlere yönelik cevapların öğrenilmesi ve kişilik özelliklerine göre davranışların nasıl bir farklılık gösterdiğinin

belirlenmesi amacıyla çeşitli kişilik özellikleri ölçüm araçları geliştirilmiştir. Bunlar içerisinde en sık kullanılan Beş Faktör Kişilik Kuramıdır (McCrae & Costa, 2007). Beş Faktör Kişilik Kuramının bir ölçüm aracı haline getirilmesinde McCrae ve Costa'nın çalışmalarının önemli bir etkisi bulunmaktadır. McCrae ve Costa'nın çalışmaları ile birlikte Beş Faktör Kişilik Kuramı beş alt boyuttan oluşan bir kişilik özellikleri ölçüm aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Kişilik özelliklerinin bu alt boyutları dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, duygusal dengesizlik ve deneyime açıklıktır (Costa ve McCrae, 1992; Goldberg, 1990). Bu kişilik özellikleri boyutlarının temel özellikleri şu şekildedir:

- *Dışadönüklük*: Bu kişilik özelliği bir bireyin enerjik ve aktif olmasını göstermektedir (Costa ve McCrae, 1992). Dışadönüklüğü yüksek olan bireyler sosyal, konuşkan ve girişken özelliklere sahiptir. Bu özellikler ile bireyler daha mutlu olmaktadır (Ariani, 2013). Dışadönüklüğü düşük olan bireyler ise daha çok içlerine kapanık ve sosyal ilişkilerden uzak olmaktadır (Khalid & Sekiguchi, 2019).
- *Uyumluluk*: Bu kişilik özelliğine sahip bireyler yardımsever, hoşgörü odaklı, saygılı ve merhametli olarak tanımlanmaktadır (Barrick ve Mount, 1991). Uyumluluk kişilik özelliği, sosyal ilişkileri sürdürme ve anlaşmazlıkların önüne geçme konusunda başarılıdır (Tobin vd., 2000). Uyumluluğu yüksek olan bireyler dürüstlük ve yardımseverlikleri ile öne çıkmaktadır (John vd., 2008). Uyumluluğu düşük olan bireyler ise çıkar odaklı ve merhamet duyguları az olarak tasvir edilmektedir (Graziano vd., 1996).
- *Sorumluluk*: Sorumluluk kişilik özelliğine sahip bir birey plan odaklı hareket eden, işlerden kaçmayan, işlerini tamamlama odaklı olarak tanımlanmaktadır. Bu bireylerin dikkat seviyesi yüksektir ve başarı arzuları bulunmaktadır (Arthur ve Graziano, 1996). Sorumluluk düzeyleri düşük olan bireyler ise plansız hareket eden, işleri tamamlamakta sorun yaşayan ve dikkatsizlikleri ile öne çıkmaktadır (Costa ve McCrae, 1992).
- *Duygusal Dengesizlik*: Bu kişilik özelliği bir bireyin iyimserlik, endişe, kendine güvenini, sinirlilik durumunu ifade etmektedir. Duygusal dengesizliği yüksek bireyler endişeli, kendine güvenleri olmayan, gergin ve karamsar olarak tanımlanmaktadır (Barrick ve Mount, 1991). Duygusal dengesizliği düşük bireyler ise endişe duyguları az, sakin olan, kendine daha çok güvenen ve iyimser olarak tanımlanmaktadır (Gosling vd., 2003).
- *Deneyime Açıklık*: Bu kişilik özelliği bireyin yeni deneyimlere isteklilik, meraklılık, yaratıcılık ve değişim odaklılığına odaklanmaktadır. Deneyime açıklığı yüksek olan bireyler yeni fikirler geliştiren, sanatsal alanlara ilgi duyan, değişimlerden hoşlanan kişilik özelliklerine sahiptir. Deneyime açıklığı düşük olan bireyler ise daha çok geleneksel düşünce anlayışına sahip, değişimlere isteksiz ve sanata ilgileri zayıf olarak bilinmektedir (Costa ve McCrae, 1995).

Beş Faktör Kişilik Kuramının yanı sıra kişilik özelliklerini ölçmek için kullanılan ve akademik çalışmalarda da yer alan çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Kişilik özelliklerine farklı açılardan yaklaşan bu yaklaşımlarından bazıları şu şekildedir; Holland Mesleki Kişilik Envanteri, girişimci kişilik, androjen kişilik, Eysenck Kişilik Tipleri, Çok kültürlü kişilik özellikleri, proaktif kişilik, A ve B kişilik özellikleridir. Bunlardan bazıları bireylerin kişilik özellikleri odaklı iken bazıları ise bireylerin meslek-kişilik özelliği uyumunu belirlemeye yöneliktir.

Holland Mesleki Kişilik Envanteri, bireyin kişilik özelliklerine göre uygun bir meslek seçmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu yüzden, bireyin kişilik özelliklerini iyi bilmesi gerektiği üzerinde durmaktadır (Reardon ve Lenz, 1999). Kişilik özellikleri ve meslek arasında uyum eksikliği olması halinde işgören memnuniyetsizliği, kötü iş performansı ve başarıdan yoksun bir kariyer gibi olumsuz sonuçların yaşanması söz konusu olmaktadır (Holland, 1996). Bu olumsuzlukların önüne geçmek için Holland altı kişilik tipi belirlemiş ve bunların genel kişilik

özelliklerini saptamıştır (Morgan vd., 2015). Bu altı kişilik tipi ve özellikleri şu şekildedir (Holland, 1996):

- *Gerçekçi tip kişilik özellikleri:* Fiziki güçleri ve el becerileri gelişmiştir. Kararlı ve sonuç odaklı bireylerdir fakat sosyal ilişkileri zayıftır. Çünkü bu kişiler için sosyal ilişkilerin fazla anlamı ve önemi yoktur.
- *Araştırmacı tip kişilik özellikleri:* Soyut kavramlara ve konulara ilgileri yüksektir. Analitik düşünmeyi ve bir sorunu, olayı çözmek için uğraş vermekten keyif almaktadır. Bu nedenle meraklı ve akılcı olarak bilinmektedirler. Bu kişiler, insanlarla etkileşime girmeyi sevmemektedir ve bunun sonucu olarak liderlik becerileri zayıftır.
- *Sanatçı tip kişilik özellikleri:* Rutin iş düzeninde çalışmayı sevmeyen bu bireyler, yaratıcılıkları gelişmiş, sanatsal yönleri olan ve duygusal olarak tanımlanır. Özgür ruhlu ve değişime açıktır.
- *Sosyal tip kişilik özellikleri:* Sosyal yönleri gelişmiş, yardımsever, dışadönük, neşeli bireylerdir. Diğer bireylere pozitif katkı sunmaktan hoşlanmaktadır.
- *Girişimci tip kişilik özellikleri:* Liderlik vasıfları gelişmiş, ikna yetenekleri yüksek, deneyime açık, cesaretli bireylerdir. Bu bireylerin güvenleri yüksektir.
- *Geleneksel tip kişilik özellikleri:* Rutin işleyişi seven, düzen odaklı bireylerdir. Planlı çalışmaktan hoşlanırlar.

Kişilik özellikleri araştırmalarında kullanılan bir diğer yaklaşım Androjeni kişiliktir. Androjeni kişilik, Sandra Bem tarafından geliştirilmiştir. Androjeni kişiliğin temel varsayımı, bireylerin şartlara bağlı olarak kendi cinslerinin özellikleri dışına çıkabileceğidir. Örneğin; bir kadın birey veya işgören, bir erkeğin sergileyebileceği davranışı sergileyebilir. Aynı zamanda bir erkek birey veya işgören de bir kadın işgörenin davranış biçimlerini gösterebilir. Daha somut ifade etmek gerekirse kadın bireyler/işgörenler daha kibar, nazik olarak bilinmektedir. Fakat kadın bireyler/işgörenler aynı zamanda hırslı, mücadeleci, güven odaklı olabilmektedir. Erkek bireyler/işgörenler rekabet odaklı, risk algıları yüksek, hırslı, mücadeleci olarak bilinmektedir. Fakat erkek bireyler/işgörenler sempatik, neşeli, nazik de olabilmektedir (Erden, 2014). Özetle, androjen kişilik, özetle iş yaşamında bireylerin belirli davranış kalıplarında olmaması gerektiğini ileri sürmektedir.

Girişimci kişilik özellikleri, araştırmalarda tercih edilen yaklaşımlardan birisidir. Girişimci birey, net olmayan durumlarda fırsatların farkına varan ve yenilikle bu fırsatları değerlendiren olarak tanımlanmaktadır (Ferrante, 2005). Cromie (2000) girişimci kişilik özelliklerini kendine güven duyma, kontrol odaklı, başarı gereksinimi, risk alabilme, belirsizliklere katlanabilme, yenilik odaklı olma olarak belirtmektedir. Girişimci kişilik özelliklerine benzer şekilde olan ve araştırmalarda kullanılan kişilik özelliklerinden birisi de proaktif kişiliktir. Proaktif kişilik, ilk kez Bateman ve Crant (1993) tarafından kullanılmıştır. Proaktif kişi, değişim için harekete geçen, herhangi bir uyarıcı beklemeyen, sorumluluk üstlenebilir. Proaktif kişilik özelliklerinde bireyin yenilik motivasyonuna sahip, sorumluluk alabilmesi, özgür karar alabilmesi ön plandadır (Bateman ve Crant, 1993).

Kişilik özellikleri çalışmalarında kullanılan bir diğer yaklaşım Eysenck kişilik teorisidir. Eysenck kişiliğin biyoloji tarafından şekillendirildiği üzerinde durarak kişilik özelliklerine farklı bir bakış sunmuştur (Allen, 2015). Eysenck kişilik teorisinde 4 farklı kişilik özellikleri bulunmaktadır. Bunlar: dışadönük, içedönük, psikotiklik ve nevrotiklik. Dışadönüklük sosyalliğe, girişkenliğe ve enerjik hareketlere vurgu yapmaktadır. İçedönüklük yalnızlık ve sessizlik odaklıdır (Schultz ve Schultz, 2016). Psikotiklik soğuk, mesafeli ilişki kurmak, empatiden yoksunluk, duyarsızlık gibi özelliklere sahiptir. Nevrotiklikte ise güvensizlik, endişe ve gerginlik ön plandadır (Maltby ve Day, 2001).

Kişilik özellikleri ile ilgili araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir diğer yaklaşım Friedman ve Rosenman tarafından geliştirilen A ve B tipi kişilik modelidir. Bu kişilik tipi modelinde bireyler belli özellikleri ile iki farklı gruba ayrılmaktadır (Durna, 2005). A kişilik tipinde yer alan bireyler zaman baskısı ile çalışan, hırs ve rekabet düzeyleri yüksek, sabırlı olmayan özelliklere sahiptir (Rayburn ve Rayburn, 1996). Ayrıca, bu kişilik tipinde yer alan bireyler aynı zaman içerisinde birden fazla işi bitirmeye ve zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmeye çalışmaktadır (Buchanan ve Huczynski, 2019). Bu nedenle bu bireyler başarı ve işe odaklı bir şekilde yaşamaya çalışmaktadır. B kişilik tipinde yer alan bireyler rekabet duygusuyla çalışmayan, zaman baskısı hissetmeyen, sakin özelliklere sahiptir. Bu bireyler sosyal ilişkilere daha fazla önem vermekte, esnek bir şekilde çalışmaktadır (Durna, 2004; Luthans, 2010).

Çok kültürlü kişilik özellikleri de kişilik özellikleri araştırmalarında yer verilen yaklaşımlardan biridir. Çok kültürlü kişilik özellikleri Van der Zee ve Van Oudenhoven (2000) tarafından geliştirilmiştir. Bu kişilik özellikleri beş boyuttan oluşmaktadır. Kültürel empati; yabancı kültürlerden olan bireylerin isteklerini ve duygularını anlayabilme ile ilgilidir. Açıklık; yabancı bireylere karşı önyargılı tutumlardan uzak olmayı ifade eder. Girişkenlik; yabancı bireylerle rahat diyalog kurmaya yöneliktir. Duygusal dengelilik; bireyin sakin kalabilme becerisi ile ilgilidir. Esnek olma; bireyin yabancı kültüre alışma durumudur (Van der Zee vd., 2013).

3. YÖNTEM

Bu araştırmada, Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezinde turizm alanında kişilik özellikleri konusunda yayımlanan lisansüstü tezlerin çeşitli kriterler açısından bibliyometrik analizi amaçlanmaktadır. Bibliyometrik analiz, herhangi bir konuya dair yapılan akademik araştırmaların sayısal veriler ile ifade edilmesine olanak vermektedir (Demir ve Aracı, 2022). Bibliyometrik analiz ile birlikte bir konunun akademik araştırmalarda nasıl bir gelişim içerisinde olduğu, hangi konular ile sıklıkla çalışıldığı, eksik kalan çalışma alanlarının belirlenmesi gibi kazanımlar elde edilmektedir (Hall, 2011).

Bu araştırmada, 2005-2022 dönemleri arasındaki kişilik özellikleri konusundaki lisansüstü tezler incelenmektedir. Araştırma kapsamında incelenen tezler, Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi arama tabanında tez adı kısmında "kişilik özellikleri" terimi olarak yapılan tarama sonrasında belirlenmiştir. 2005-2022 dönemleri arasında kişilik özellikleri konusunda çalışılan toplam 47 lisansüstü tez yayınlanmıştır. Bu 47 tez, araştırmanın evrenidir. İlk inceleme sonrasında, 47 tezin tamamının erişime açık olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda, araştırmanın örnekleminde herhangi bir sınırlama yapılmamıştır. Araştırmanın verilerini oluşturan tezleri toplama süreci, 10.01.2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın genel işleyişi dört adımda yapılması gerektiği kararlaştırılmış ve bu kapsamda araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu dört adım sırasıyla; kişilik özellikleri konusu olarak araştırma alanının belirlenmesi, veri tabanı olarak Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezinin belirlenmesi, verilerin Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezinden elde edilmesi, verilerin çeşitli kriterlere göre analiz edilmesidir. Araştırma verilerinin analiz edilmesinde istatistik paket programından faydalanılmıştır. Belirlenen kriterler kapsamında verilere betimleyici analiz uygulanmıştır. Yüzde ve frekansları belirlenmiştir.

Ayrıca kişilik özellikleri ile birlikte çalışılan konular not alınarak Maxqda programında analiz edilmiştir. Bu analizde kişilik özelliklerinin en sık ve az çalışıldığı konuları belirlemek amaçlanmıştır. Analiz sonrasında kelime bulutu oluşturulmuştur. Kelime bulutu, bir konuda öne çıkan veya daha az tekrarlanan içerikleri görsel olarak ifade eden bir şekildir (Tür, 2022). Bu şekilde, kişilik özellikleri ile ilgili sık veya az çalışılan konular görselleştirilmiştir.

Turizm Alanında Kişilik Özellikleri ile İlgili Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik İncelemesi

Araştırmada, bibliyometrik analiz çerçevesinde yanıt aranan bazı sorular bulunmaktadır. Bu sorular, Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Araştırma Soruları

Soru 1	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 3	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 4	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 5	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 6	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin dillere göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 7	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin danışman unvanına göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 8	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin anahtar kelime kullanımına göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 9	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin araştırma yöntemine göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 10	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin veri toplama tekniğine göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 11	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerde veri toplanan bireylere göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 12	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerde kullanılan örneklem tekniğine göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 13	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin sayfa sayısına göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 14	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin çalışıldığı konulara göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 15	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerde veri toplanan yerlere göre dağılım düzeyi nasıldır?
Soru 16	Kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin kullanılan kişilik özellikleri ölçüm araçlarına göre dağılım düzeyi nasıldır?

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezinde 2005-2022 dönemleri arasında turizm alanında kişilik özellikleri konusunda yayınlanan 47 lisansüstü tezin, çeşitli kriterler ve oluşturulan araştırma soruları kapsamında incelenmesi sonucunda analiz verileri yer almaktadır. Verilerin gösterildiği şekil ve tablolar yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 2’de turizm alanında kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin türü, danışman unvanları, yazım dili, sayfa sayısı, anahtar kelime bilgileri gösterilmektedir. Bulgular incelendiğinde, tez türü olarak yüksek lisans tezlerinin (28) fazla olduğu görülmektedir. Tezlerin yazım dilinde Türkçe (46) kullanımı hakimdir. Tezlerin danışmanlığında profesör (15) ve doçent unvanı (15) hocaların ağırlıklı olduğu görülmektedir. Tezlerin 101-200 sayfa (34) aralığında yazıldığı görülmektedir. Tezlerde 4 anahtar kelime (16) kullanılmakla birlikte, 5 anahtar kelime (15) kullanımı da tercih edilmektedir.

Tablo 2. Tezlerin Künye Bilgileri

Özellik	Bilgi	Sayı	Oran (%)
Tez Türü	Yüksek Lisans	28	59,6
	Doktora	19	40,4
	Toplam	47	100
Yayın Dili	Türkçe	46	97,9
	İngilizce	1	2,1
	Toplam	47	100
Danışman Unvanları	Profesör	15	31,9
	Doçent	15	31,9
	Doktor Öğretim Üyesi	9	19,1
	Yardımcı Doçent Doktor	8	17
	Toplam	47	100
Sayfa Sayısı	50-100	3	6,4
	101-200	34	72,3
	201-300	8	17
	301 ve üzeri	2	4,3
	Toplam	47	100
Anahtar Kelime	0	6	12,8
	3	4	8,5
	4	16	34
	5	15	31,9
	6	5	10,6
	10	1	2,1
	Toplam	47	100

Tablo 3'de lisansüstü tezlerin yayınlandığı üniversite bilgileri gösterilmektedir. Turizm alanında kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin en fazla yayınlandığı üniversiteler 6 tez ile Akdeniz Üniversitesidir ve 5 tez ile Balıkesir Üniversitesidir. Toplamda 47 lisansüstü tez 22 farklı üniversitede çalışılmıştır.

Tablo 3. Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Özellik	Bilgi	Sayı	Oran (%)
Üniversite	Akdeniz Üniversitesi	6	12,8
	Balıkesir Üniversitesi	5	10,6
	İstanbul Üniversitesi	3	7
	Atatürk Üniversitesi	3	7
	Mersin Üniversitesi	3	5,8
	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	3	4,7
	Dokuz Eylül Üniversitesi	2	3,5
	Sakarya Üniversitesi	2	3,5
	Süleyman Demirel Üniversitesi	2	2,3
	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	2	2,3
	Gazi Üniversitesi	2	2,3
	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	2	2,3
	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2	2,3
	Selçuk Üniversitesi	2	1,2
	Kocaeli Üniversitesi	1	1,2
	Düzce Üniversitesi	1	1,2
	Anadolu Üniversitesi	1	1,2
	Trakya Üniversitesi	1	1,2
	Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	1,2
	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1	1,2
	Kırklareli Üniversitesi	1	1,2
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1	1,2	
	Toplam	47	100

Turizm Alanında Kişilik Özellikleri ile İlgili Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik İncelemesi

Tablo 4’de turizm alanında kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin yayınlandığı enstitü ve anabilim dalı bilgileri gösterilmektedir. Lisansüstü tezlerin en fazla yayınlandığı enstitü ve anabilim dalı sırasıyla Sosyal Bilimler Enstitüsü (43) ve Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalıdır (28).

Tablo 4. Tezlerin Enstitü ve Anabilim Dalı Bilgileri

Özellik	Bilgi	Sayı	Oran (%)
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü	43	91,5
	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	2	4,3
	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	2	4,3
	Toplam	47	100
Anabilim Dalı	Turizm İşletmeciliği	28	59,6
	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik İşletme	12	25,5
	İşletme	2	4,3
	Turizm İşletmeciliği Eğitimi	1	2,1
	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	1	2,1
	Seyahat İşletmeciliği	1	2,1
	Turizm Yönetimi	1	2,1
	Turizm Rehberliği	1	2,1
	Toplam	47	100

Tablo 5’de turizm alanında kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin yayınlandıkları yıla göre dağılımı gösterilmektedir. Turizm alanında kişilik özellikleri konusunda ilk lisansüstü tez 2005 yılında yayınlanmıştır. Turizm alanında kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezin en fazla yayınlandığı yıl 7 tez ile 2017’dir. 2007-2008-2011-2015 yıllarında ise turizm alanında kişilik özellikleri konulu tez yayınlanmamıştır. Turizm alanında kişilik özellikleri konulu tezlerin 2017 yılından itibaren daha fazla çalışıldığı ifade edilebilir.

Tablo 5. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Özellik	Bilgi	Sayı	Oran (%)
Yıl	2005	1	2,1
	2006	1	2,1
	2009	2	4,3
	2010	1	2,1
	2012	2	4,3
	2013	1	2,1
	2014	3	6,4
	2016	3	6,4
	2017	7	14,9
	2018	5	10,6
	2019	6	12,8
	2020	4	8,5
	2021	5	10,6
	2022	6	12,8
Toplam	47	100	

Tablo 6’da turizm alanında kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin araştırma yöntemi, araştırma evrenini oluşturan grup, örneklem tekniği, veri toplama araçları ile veri toplanan yer bilgileri gösterilmektedir. Lisansüstü tezlerin araştırma yönteminde nicel araştırmanın (45), araştırma evreninde işgörenlerin (19), örneklem tekniğinde kolayda örnekleminin (25), veri toplama aracında anketin (45) tercih edildiği belirlenmiştir. Veri toplanan yerlerde ise otel (24) ön plandadır.

Tablo 6. Tezlerin Araştırma Yöntemi Bilgileri

Özellik	Bilgi	Sayı	Oran (%)
Araştırma Yöntemi	Nitel	45	95,7
	Nitel	2	4,3
	Toplam	47	100
Araştırma Evreni	İşgörenler	19	40,4
	Turistler	10	21,3
	Öğrenciler	6	12,8
	Turist Rehberleri	4	8,5
	Yönetici	2	4,3
	Müşteriler	2	4,3
	Yerel Halk	2	4,3
	Akademisyenler	1	2,1
	Üniversite Personelleri	1	2,1
	Toplam	47	100
Örneklem Tekniği	Kolayda	25	53,2
	Amaçlı	4	8,5
	Kota	3	6,4
	Kartopu	1	2,1
	Küme	1	2,1
	Teknik Belirtilmeyen	12	25,5
	Toplam	47	100
Veri Toplama	Anket	45	95,7
	Görüşme	2	4,3
	Toplam	47	100
Veri Toplanan Yerler	Otel	24	51,1
	Destinasyon	7	14,9
	Üniversite	7	14,9
	Restoran	2	4,3
	Ekolojik Çiftlik	1	2,1
	Müze	1	2,1
	Genel	5	10,6
	Toplam	47	100

Turizm alanında kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerde kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla kullanılan yaklaşımlar, ölçüm araçları bilgisi Tablo 7’de gösterilmektedir. Tezlerde kişilik özelliklerini ölçmek için 10 farklı yaklaşım tercih edilmiştir fakat en sık kullanılan Beş Faktör Kişilik Kuramı (37) olmuştur.

Tablo 7. Tezlerde Kullanılan Kişilik Özellikleri Yaklaşımları

Özellik	Bilgi	Sayı	Oran (%)
Kişilik Özellikleri Yaklaşımı	Beş Faktör Kişilik Kuramı	37	78,7
	Holland Mesleki Kişilik Envanteri	1	2,1
	Girişimci Kişilik Özellikleri	1	2,1
	Androjen Kişilik	1	2,1
	Eysenck Kişilik Teorisi	1	2,1
	Çok Kültürlü Kişilik Özellikleri	1	2,1
	Proaktif Kişilik Özellikleri	1	2,1
	A ve B Kişilik Tipleri	1	2,1
	Denetim Odaklı Kişilik	1	2,1
	Mesleki Kişilik	1	2,1
	Belirtilmeyen	1	2,1
	Toplam	47	100

Şekil 1’de turizm alanındaki lisansüstü tezlerde kişilik özellikleri konusu ile birlikte çalışılmış diğer konuların bilgisi verilmektedir. En sık çalışılan konular, Maxqda programından yararlanılarak kelime bulutu şeklinde gösterilmektedir. Turizm alanındaki lisansüstü tezlerde kişilik özellikleri ile birlikte en fazla çalışılan konular tükenmişlik (5) ve iş tatminidir (5). Ayrıca kişilik özellikleri ile turist memnuniyeti konusu da 3 kez çalışılmıştır. Toplamda, turizm alanında kişilik özellikleri ile birlikte 64 farklı konu çalışılmıştır.

Şekil 1. Kişilik Özellikleri ile Birlikte Çalışılan Konular

SONUÇ

Turizm sektörünün her kısmında insan ilişkilerinin yoğun olarak yaşanması nedeniyle kişilik özellikleri önemli bir araştırma alanı olarak görülmektedir (Tan ve Demir, 2018). İşgörenler, yöneticiler, turistler, yerel halk, turist rehberleri başta olmak üzere paydaşlar arası ilişkilerin anlık olarak gerçekleşmesi ve süreklilik göstermesi turizm alanındaki araştırmalarda kişilik özelliklerinin incelenmesini gerekli kılmaktadır. Bu araştırmada da turizm alanında kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin bibliyometrik açıdan incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezinde turizm alanında kişilik özellikleri konulu tezler belirli kriterler ile analiz edilmiştir. Analiz ile birlikte turizm alanında kişilik özellikleri konusunda ilk lisansüstü tezi 2005 yılında yayınlandığı belirlenmiştir. 2005-2022 yılları arasında toplam 47 tez yayınlanmıştır.

Turizm alanında kişilik özellikleri konusunda yayınlanan 47 lisansüstü tezin öne çıkan özellikleri şu şekildedir; yüksek lisans tezi (28), yazım dili olarak Türkçe (46), tez danışmanlıklarında profesör (15) ve doçent (15), 101-200 sayfa aralığında (34), 4 anahtar kelimenin kullanıldığı (16) tez söz konusudur. 2017 yılında yayınlanmıştır (7) tez yayınlanmıştır. Akdeniz Üniversitesinde (6) ve Balıkesir Üniversitesinde (5) tez çalışılmıştır. 47 tezin, 43’ü Sosyal Bilimler Enstitüsünde yayınlanmıştır. Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalında 28 tez çalışılmıştır. 47 tezin 45’inde nicel araştırma yöntemi benimsenmiş ve anket ile veri toplanmıştır. 19 tez işgörenler üzerinde çalışılmıştır. 25 tezde kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Fakat 12 tezde örneklem yönteminin belirtilmediği tespit edilmiştir. 24 tezde veriler otellerden toplanmıştır. 37 tezde Beş Faktör Kişilik Kuramı ile kişilik özellikleri ölçülmüştür. 47 tezde kişilik özellikleri 64

farklı konu ile birlikte araştırılmıştır. Kişilik özellikler en fazla çalışılan konular tükenmişlik (5), iş tatmini (5) ve turist memnuniyetidir (3).

İşgörenler üzerine gerçekleştirilen tezlerde, işgörenlerin hizmet kalitelerini, işe ve işletmeye bağlılıklarını etkileyecek konuların kişilik özellikleri ile araştırıldığı görülmektedir. İşgörenlerin kişilik özellikleri birlikte iş tatminleri, tükenmişlik düzeyleri, yabancılaşmaları, örgütsel bağlılıkları, örgütsel destek algıları, hizmet verme yetkinlikleri, sosyal ve sanal kaytarma davranışları gibi örgütsel davranış değişkenlerinin incelendiği görülmektedir. Yöneticiler üzerine gerçekleştirilen tezlerde ise yöneticilerin kişilik özellikleri birlikte denetim anlayışları, liderlik vasıfları incelenmektedir. Öğrenciler odaklı gerçekleştirilen tezlerde de öğrencilerin kişilik özellikleri ile çevreci davranışları, girişimcilikleri, iletişim becerileri, yaşam kaliteleri gibi konular araştırılmıştır.

Yerel halk üzerine gerçekleştirilen sınırlı tez bulunmaktadır. Bu tezlerde ise yerel halkın turizm ve turizm etkileri algısının belirlenmesi amaçlanmıştır. Turistler kapsamında gerçekleştirilen tezlerde ise kişilik özellikleri ile turistlerin memnuniyet, motivasyon ve satın alma davranışları incelenmektedir. Genel olarak, turistlerin davranışsal niyetleri üzerine yoğunlaşma söz konusudur. Turist rehberlerinin kişilik özellikleri de tezlerde araştırılmaktadır. Bu tezlerde turist rehberlerinin kişilik özellikleri ile iş tatminleri, mesleki bağlılıkları, psikolojik sermayeleri çalışılmıştır. Ayrıca ziyaretçilerinde kişilik özellikleri ile motivasyon, memnuniyetlerinin incelendiği belirlenmiştir.

Araştırma bulgularından hareketle geliştirilen öneriler şu şekildedir:

- Turizm alanında kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin çoğunlukla turizm işletmeciliği anabilim dalı bünyesinde çalışıldığı görülmektedir. Turizm rehberliği, gastronomi ve rekreasyon anabilim dallarında da kişilik özellikleri konusunda tezlerin çalışılması, hazırlanması faydalı olabilir.
- İşgörenlerin kişilik özellikleri ile birlikte iletişim becerileri, hizmet sunum yetkinlikleri, hizmet hatası telafileri gibi müşterileri ilgilendiren konuların çalışılması önerilmektedir.
- Yöneticilerin kişilik özellikleri ile ilgili çalışmaların artırılması katkı sunabilir. İşgörenlerin işletme içerisindeki duygu ve davranışlarını etkileyen unsurlardan biri yöneticilerdir. Yöneticilerin kişilik özellikleri ile örgütsel davranış konularının araştırılması, yöneticilerin kişilik özellikleri ile işgörelere yaklaşımını etkileyen faktörlerin incelenmesi önemli kazanımlar sunabilir.
- Yerel halkın kişilik özellikleri ile ilgili tez araştırmaları yürütülebilir. Çünkü yerel halk, turistlerle doğrudan etkileşim kuran başlıca paydaştır. Yerel halkın kişilik özellikleri ile turizm algıları, etkileri gibi konularının araştırılması gereksinimdir.
- İncelenen tezlerde kişilik özelliklerini ölçmek için en fazla Beş Faktör Kişilik Kuramının kullanıldığı belirlenmişti. Gelecek dönemlerde hazırlanacak tezlerde diğer kişilik özellikleri ölçüm yaklaşımlarının da kullanılması çeşitlilik sağlayabilir. Kişilik özellikleri çalışmalarına farklı bir yaklaşım sağlayabilir.
- Turizm alanında eğitim gören öğrencilerin kişilik özellikleri ile birlikte kariyer planları, seçimi, kişilik-iş uyumu gibi geleceğe yönelik etki etmesi muhtemelen konuların araştırılması farklı bakış açısı sağlayabilir.

Özetle, kişilik özellikleri üzerine yayınlanan lisansüstü tezlerin işgörenler üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. İşgörenler üzerinde kişilik özellikleri ile tükenmişlik, iş tatminini değişkenleri incelenmiştir. Gelecek araştırmalarda örgütsel davranış alanında yaygınlık ve önem kazanan yaratıcı öz yeterlilik, sosyal-duygusal yetkinlik, psikolojik zengin yaşam, korku kültürü gibi konuların araştırılması gerekmektedir. Çünkü bu konular, çalışma yaşamında işgörenlerin hizmet sunum kalitelerine etki göstermektedir. Buna benzer konuların işgören kişilik özellikleri ile

çalışılması ilgili alan yazına farklı bakış açıları sağlayabilir. Bunun yanı sıra kişilik özelliklerinin çoğunlukla Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile araştırıldığı dikkat çekmektedir. Gelecek araştırmalarda farklı kişilik özelliklerinin kullanılması önerilmektedir. Ayrıca gelecek araştırmalarda turistler üzerine de yoğunlaşılabilir. Turistlerin memnuniyetleri, satın alma davranışları ve ziyaret niyetleri gibi konuların kişilik özellikleri araştırılması alan yazına katkılar sunabilir.

Bu araştırmanın temel sınırlılığı, turizm alanında kişilik özellikleri konulu lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Gelecek araştırmalarda hem turizm hem de farklı alanlarda kişilik özellikleri kapsamında yayınlanan ulusal, uluslararası makaleler ve bildiriler analiz edilebilir. Ayrıca, ulusal ve uluslararası alan yazındaki kişilik özellikleri konusundaki araştırmalar karşılaştırma yapılarak incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Allen, B. P. (2015). *Personality theories: Development, growth, and diversity*. Psychology Press
- Arthur, W., & Graziano, W. G. (1996). The five-factor model, conscientiousness, and driving accident involvement. *Journal of Personality*, 64, 593-618.
- Ariani, D. W. (2013). Personality and learning motivation. *European Journal of Business and Management*, 5 (10), 26-38.
- Augustine, A. A., & Larsen, R. J. (2012). Is a trait really the mean of states? Similarities and differences between traditional and aggregate assessments of personality. *Journal of Individual Differences*, 33(3), 131.
- Barrick, M. R., & Mount, M. K. (1991). The big five personality dimensions and job performance: a meta-analysis. *Personnel psychology*, 44(1), 1-26.
- Bateman, T. S., & Crant, J. M. (1993). The proactive component of organizational behavior: A measure and correlates. *Journal of organizational behavior*, 14(2), 103-118.
- Buchanan, D. A., & Huczynski, A. A. (2019). *Organizational behaviour*. Pearson UK.
- Caspi, A., & Roberts, B. W. (2001). Personality development across the life course: The argument for change and continuity. *Psychological inquiry*, 12(2), 49-66.
- Costa Jr, P. T., & McCrae, R. R. (1992). Four ways five factors are basic. *Personality and individual differences*, 13(6), 653-665.
- Costa Jr, P. T., & McCrae, R. R. (1995). Domains and facets: Hierarchical personality assessment using the Revised NEO Personality Inventory. *Journal of personality assessment*, 64(1), 21-50.
- Cromie, S. (2000). Assessing entrepreneurial inclinations: Some approaches and empirical evidence. *European journal of work and organizational psychology*, 9(1), 7-30.
- Demir, M., & Aracı, S. (2022). Eleştirel bir bakış açısıyla kırsal turizm ile ilgili çalışmaların bibliyometrik analizi. *Journal of Applied Tourism Research*, 3(1), 25-36.
- Doğan, T. (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56-64.
- Dubrin, A. (1994). *Applying psychology: Individual and organizational effectiveness*. New Jersey: Prentice Hall.
- Durna, U. (2004). Stres, A ve B tipi kişilik yapısı ve bunlar arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 11(1), 191-206.
- Durna, U. (2005). A tipi ve B tipi kişilik yapıları ve bu kişilik yapılarını etkileyen faktörlerle ilgili bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(1), 275-290.
- Erden, E. (2014). *Androjen kişilik özelliklerinin otel işletmelerindeki yansımaları*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.

- Ferrante, F. (2005). Revealing entrepreneurial talent. *Small Business Economics*, 25(2), 159-174.
- Goldberg, L. R. (1990). An alternative" description of personality": the big-five factor structure. *Journal of personality and social psychology*, 59(6), 1216.
- Gosling, S. D., Rentflow, P. J. & Swann W. B. (2003). A very brief measure of the big-five personality domains, *Journal of Research in Personality*, 37, 504-528
- Graziano, W.G., Jensen-Campbell, A.L. & Hair, C.E. (1996). Perceiving interpersonal conflict and reacting to it: the case for agreeableness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(4), 820- 835.
- Hall, C. M. (2011). Publish and perish? Bibliometric analysis, journal ranking and the assessment of research quality in tourism. *Tourism Management*, 32 16-27.
- Holland, J. L. (1996). Exploring careers with a typology: What we have learned and some new directions. *American psychologist*, 51(4), 397-406.
- Hughes, D. J., Kratsiotis, I. K., Niven, K., & Holman, D. (2020). Personality traits and emotion regulation: A targeted review and recommendations. *Emotion*, 20(1), 63.
- John, O. P., Naumann, L. P. & Soto, C. J. (2008). Paradigm shift to the integrative Big Five trait taxonomy: History, measurement, and conceptual issues. In O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (114-158). New York, NY: Guilford Press
- Khalid, S. & Sekiguchi, T. (2019). The mediating effect of glass ceiling beliefs in the relationship between women's personality traits and their subjective career success. *NTU Management Review*, 29(3), 193-220
- Lai, K., Xiong, X., Jiang, X., Sun, M., & He, L. (2020). Who falls for rumor? Influence of personality traits on false rumor belief. *Personality and Individual Differences*, 152, 109520.
- Luthans, F. (2010). *Organizational behaviour: An evidence based approach*. USA: McGraw Hill.
- Maltby, J., & Day, L. (2001). Spiritual involvement and belief: the relationship between spirituality and Eysenck's personality dimensions. *Personality and Individual Differences*, 30(2), 187-192.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1985). Updating Norman's" adequacy taxonomy": Intelligence and personality dimensions in natural language and in questionnaires. *Journal of personality and social psychology*, 49(3), 710.
- McCrae, R. R., & Costa, Jr, P. T. (2007). Brief versions of the NEO-PI-3. *Journal of individual differences*, 28(3), 116-128.
- Mischel, W., & Shoda, Y. (1995). A cognitive-affective system theory of personality: reconceptualizing situations, dispositions, dynamics, and invariance in personality structure. *Psychological review*, 102(2), 246.
- Morgan, B., de Bruin, G. P., & de Bruin, K. (2015). Constructing Holland's hexagon in South Africa: Development and initial validation of the South African career interest inventory. *Journal of Career Assessment*, 23(3), 493-511.
- Rayburn, J. M., & Rayburn, L. G. (1996). Relationship between Machiavellianism and type A personality and ethical-orientation. *Journal of business Ethics*, 15(11), 1209-1219.
- Reardon, R. C., & Lenz, J. G. (1999). Holland's theory and career assessment. *Journal of Vocational Behavior*, 55(1), 102-113.
- Roberts, B. W., Wood, D., & Caspi, A. (2008). The development of personality traits in adulthood. In O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research*, New York, US: Guilford Press.
- Schultz, D. P., & Schultz, S. E. (2016). *Theories of personality*. Cengage Learning
- Shoda, Y. (1999). Behavioral expressions of a personality system. *The coherence of personality: Social cognitive bases of consistency, variability, and organization*, 155-181.

Turizm Alanında Kişilik Özellikleri ile İlgili Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik İncelemesi

- Şahin, F., & Danışman, Ş. (2017). Yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği: Güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 747-760.
- Tan, M., & Demir, M. (2018). İşgörenlerin kişilik özelliklerinin sanal kaytarma davranışı üzerindeki etkisi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(1), 49-60.
- Tobin, R. M., Graziano, W. G., Vanman, E. J., & Tassinary, L. G. (2000). Personality, emotional experience, and efforts to control emotions. *Journal of personality and social psychology*, 79(4), 656.
- Tür, E. (2022). Çalışma yaşamı kalitesi konulu lisansüstü tezlerin bibliyometrik profilinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 8 (4), 404-414.
- Van Der Zee, K. I., & Van Oudenhoven, J. P. (2000). The Multicultural Personality Questionnaire: A multidimensional instrument of multicultural effectiveness. *European journal of personality*, 14(4), 291-309.
- Van der Zee, K., Van Oudenhoven, J. P., Ponterotto, J. G., & Fietzer, A. W. (2013). Multicultural Personality Questionnaire: Development of a short form. *Journal of personality assessment*, 95(1), 118-124.